

Název obce **Smolov** má svůj původ v bednářské a ševcovské smůle, která se zde vyráběla. První zmínka o něm je z r. 1654. **Nový Dvůr** – zemědělský komplex vystavěný v r. 1678 v místě bývalé tvrze.

Karlova Huť byla založena r. 1789 při sklárně, která zde pracovala až do r. 1933. Domy, které se zde zachovaly, slouží převážně k rekreaci.

Růžov vznikl v 1. pol. 18. stol. V r. 1930 zde stálo 15 dvorů s 89 obyvateli, pod vsí na Radbuze stával mlýn. Dodnes jsou ve vsi zachovány zbytky usedlostí. Zde došlo na konci 2. světové války k boji německých a amerických jednotek. Tuto událost popisuje informační tabule v místě střetu a pamětní deska na zbytku jednoho z domů připomíná jména dvou padlých amerických vojáků.

Pleš – první zmínka se objevuje v r. 1654. Před r. 1945 byla nejlidnatější obcí panství Újezd Svatého Kříže. Pro svoji polohu a příznivé přírodní podmínky byla oblíbeným místem letních hostů, kteří vyhledávali vzdušné lázně. Dnes je zde 1 zachovaná budova a zásluhou německých rodáků pietně upravený a znovu vysvěcený hřbitov.

Doubravka – poprvé zmiňovaná v r. 1379. Dnes jsou zde trvale obydleny 4 domy.

Černá Hora – první zmínka o ní pochází

Pleš – zbytky kostela

Pleš – Reste der Kirche

Pleš – remainders of the church

z r. 1407. V r. 1839 zde bylo 17 domů se 111 obyvateli.

Čečín vznikl v r. 1532. Žili zde zemědělci, řemeslníci, byla tu hospoda i škola.

Liščí Hora – zaniklá vesnice, mají zde základnu bělští turisté.

Hledsebe – osada, zmiňovaná v r. 1654, dnes se 3 rekreačními chalupami.

Václav – ves nesla jméno majitele panství Václava Koce z Dobrše. V r. 1930 zde byla

61 usedlost s 452 obyvateli, v druhé polovině 20. stol. zde měla svoje objekty armáda.

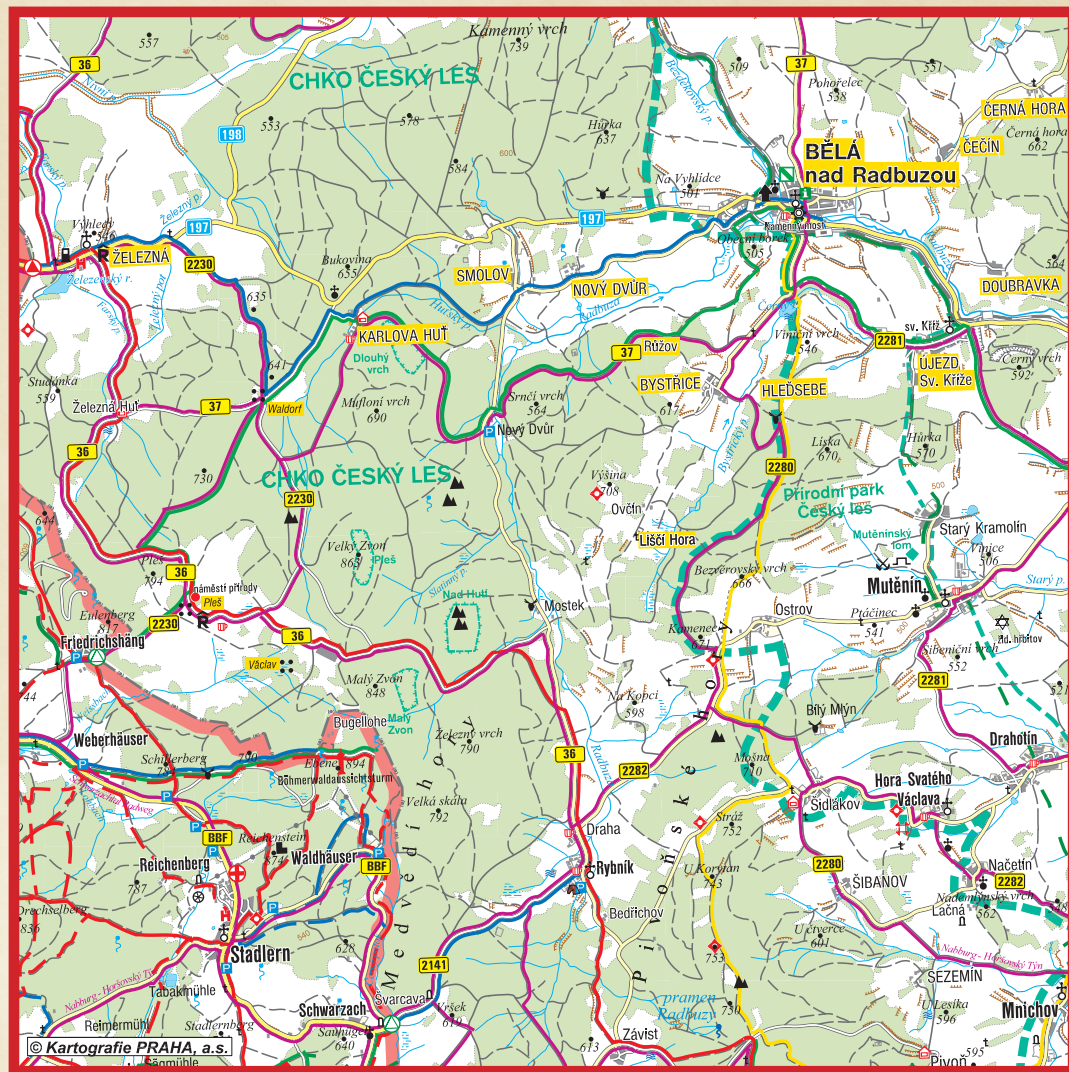
Valdorf je zaniklá ves v místě bývalé sklářské huti. V současnosti zde najdeme pouze tabulku na základech budovy, ve které bývala škola, a v lese asi 200 m jižně (vlevo od silnice na Pleš) zbytky loveckého záměčku Koců z Dobrše.

Naučná stezka

Educational trail

Lehrpfad

mapová část © Kartografie PRAHA, a.s.

Die ältesten Vermerke über Bělá nad Radbuzou beziehen sich bereits zum Jahr 1121. Bělá war eines der Zentren der Přimda-Choden. Im Jahre 1600 haben die Lamings aus Albenreuth den Ort Bělá erworben. Später wurde Bělá der Herrschaft Újezd Svatého Kříže angeschlossen. Die bedeutendste Sehenswürdigkeit der Stadt ist die barocke Steinbrücke über den Fluss Radbuza. Die Brücke wurde anscheinend von der Fürstin Metternich in Jahren 1703-1723 nach dem Vorbild der Prager Karlsbrücke gebaut. Sie hat acht Bögen und trägt sechs Barockstatuen von Heiligen. Die Kirche der Heiligenkreuzfindung in Újezd Svatého Kříže ist aus der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts datiert. Die Kirche wurde nach einem Feuerbrand im 18. Jahrhundert wiederhergestellt. Bělá und ihre ganze Umgebung bietet günstige Bedingungen für die Touristik- und Naturliebhaber. Früher das unterlassene Gebiet „am Ende der Welt“ ist heutzutage mit den Radfahrwegen, die durch das waldige Gelände und fast unberührte Natur durchgehen, erschlossen.

The first mentions of Bělá nad Radbuzou are from 1121. Bělá was one of the centers of Chods of Přimda. Lamings from Albenreuth got Bělá in 1600 A.D. Later Bělá was connected to the domination of Újezd Svatého Kříže. The most important sight of the town is the baroque stone bridge across the river Radbuza. It was built by princess Metternich obviously between 1703 and 1723 according to Charles bridge in Prague. The bridge has eight arches and six statues of the Saints. The Church of the Finding of the Saint Cross in Újezd Svatého Kříže came from the 2nd half of the 14th century. The church was formed after the fire in the 18th century. Bělá nad Radbuzou and its surrounding offer favorable condition for tourism. The area, which was earlier left out, is interlaced with cycle lanes which traverse forest terrain and almost virgin nature.

Bělá nad Radbuzou

Nadmořská výška: 442 m

Počet obyvatel: 1700

49°35.47947', E 12°42.90948'

Informace:

Město Bělá nad Radbuzou

Náměstí 200

345 26 Bělá nad Radbuzou

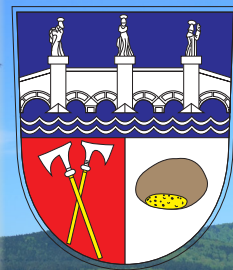
tel. 379 432 011

e-mail: starosta@belanr.cz

www.sumavanet.cz/bela

Vydalo Město Bělá nad Radbuzou 2014

Text a foto J. Bartoníček, M. Bartoníčková

BĚLÁ NAD RADBUZOU

MĚSTO V SRDCI ČESKÉHO LESA

Country festival na barokním mostě

Nikl – duch Českého lesa

HISTORIE

SOUČASNOST

Město Bělá nad Radbuzou leží v jihozápadních Čechách při hranicích se SRN, v podhůří Českého lesa, na soutoku řeky Radbuzy a Bezděkovského potoka.

První písemná zmínka o obci Bělá pochází z Kosmovy kroniky, kde se píše, že na strmé skále nedaleko Bělé byl v roce 1121 zbudován hrad Přimda. Během 13.–15. stol. nad původně českým obyvatelstvem převážili Němci a vžil se německý název obce Weissensulz. Ves Bělá byla střediskem přimdských Chodů a od 12. do 15. stol. i sídlem chodského soudu. Roku 1600 získali Bělou Lamingenové z Albenreuthu. V r. 1614 dostavěli místní tvrz, ke které patřil také pivovar a panský statek. Později byla Bělá připojena k panství Újezd Svatého Kříže a bělský zámek zůstal jen úředním střediskem. Posledními majiteli panství, do r. 1945, byli Kocové z Dobrše.

Nejznámější památkou Bělé nad Radbuzou je kamenný most na řece Radbuze. Jeho vznik iniciovala majitelka panství Anna Marie Terezie Metternichová podle vzoru známého Karlova mostu. Byl postaven pravděpodobně v letech 1703–1723 a nahradil původní dřevěný most. Konstrukce mostu je složena z osmi oblouků, z nichž vystupuje šest pilířů, ozdobených šesti

Most přes Radbuzu Die Brücke über den Fluss Radbuza The bridge over the Radbuza river

barokními sochami svatých. Ve směru od města nalevo jsou to archanděl Michael, sv. Jan Nepomucký a sv. Antonín Paduánský, ze strany města vpravo pak Panna Marie Neposkvrněná, zemský patron sv. Václav a sv. Erazim. Dnes most slouží pěším a cyklistům, konají se zde různé akce, např. srpnový country festival.

Druhý kamenný most v Bělé nad Radbuzou

Most přes Bezděkovský potok Die Brücke über den Bach Bezděkovský The bridge over Bezděkovský brook

byl postaven v letech 1819–1821 v místě brodu přes Bezděkovský potok. Oba mosty jsou zapsány ve státním seznamu nemovitých kulturních památek.

Dominantou bělského náměstí je kostel Panny Marie Sedmibolestné z r. 1696. Do dnešní podoby byl přestavěn po požáru v r. 1826. Je to jednolodní obdélníková stavba s prvky baroka a klasicismu. Na jižní straně je připojena sakristie, západní průčelí tvoří hranolová věž zakončená vysokou jehlancovitou střechou. Součástí kostela je i zimní kaple. Stěny lodě zdobí čtrnáct obrazů Křížové cesty, sedm nástropních maleb symbolizuje zasvěcení kostela Panně Marii Sedmibolestné. Nejvýznamnější památkou na Bělsku je kostel Nalezení svatého kříže v Újezdě Svatého Kříže. Jeho založení možná inspirovali mniši, kteří podle pověsti sídlili na Černém vrchu.

Kostel v Bělé nad Radbuzou Die Kirche in Bělá nad Radbuzou The church in Bělá nad Radbuzou

Když pak měli přesídlit do nově založeného kláštera řádu sv. Augustina na Pivoni, dali v místě dnešního kostela vykopat základy pro svatyni. Podle pověsti byl při kopání základů nalezen železný kříž. Mniši jej dali poslat papeži a do věže kostela pak zazdili kříž kamenný, který stával u jejich poustevny, a který dodnes připomíná dávný příběh. První písemné známky o existenci kostela

Fara a kostel v Újezdě Svatého Kříže Die Pfarre und die Kirche in Újezd Svatého Kříže The rectory and the church in Újezd Svatého Kříže

pocházejí z roku 1352. Je to původně gotická stavba, což potvrzují některé zachované části, které vznikly patrně koncem 14. stol. Kostel byl téměř zničen za husitských válek začátkem 15. stol. a později opět za třicetileté války v 17. stol. V 2. pol. 17. stol. byl přestavěn do barokní podoby. V letech 1570–1629 převládala v kraji evangelická církev a kostel sloužil jejím kněžím, proto je na kostelní věži vedle katolického kříže i kohout jako symbol luteránů. Vedle

Růžov—pamětní deska americkým vojákům Růžov—Die Gedenktafel für amerikanischen Kriegsleute Růžov—commemorative plaque of American soldiers

kostela stojí raně barokní fara z 2. pol. 17. stol.

V Újezdě Svatého Kříže stával i zámek. Byl postaven v r. 1678 v barokním stylu, obklopoval ho park. Častými hosty na zámku v 60. letech 19. stol. byli sourozenci Josef, Quido a Amálie Mánesovi, kteří zde vytvořili množství kreseb. Po r. 1945 byl zámek zdevastován a v r. 1978 zbořen.

Nejvyšším vrcholem Českého lesa na Bělsku

Velký Zvon Velký Zvon (Grosse Glocke) Velký Zvon (Big Bell)

je Velký Zvon (859 m n. m.), v minulosti využívaný jako strážní bod. V 19. stol. se místo nazývalo Kocova vyhlídka a panstvo sem jezdilo na nedělní výlety. Pod vrchem jsou dodnes k vidění tzv. Kocovy kameny, skalky s vytesanými nápisy. Jsou zde jména majitelů panství Koců z Dobrše i jejich hostů, a data návštěv v letech 1803–1894. V té době nebyl vrchol Zvonu porostlý stromy a byl odtud krásný pohled na celý bělský region. Dnes

Bytový dům Das Wohnungshaus The multiple dweling

je zde objekt patřící armádě České republiky.

Na Kamenném vrchu (739 m n. m.) sídlí bájný lesní duch Nikl, pomocník a ochránce všech dobrých obyvatel Českého lesa. Znovu se objevil v r. 2007 a od té doby je i patronem návštěvníků Bělska, turistů a cyklistů.

Hřiště Základní školy Der Sportplatz der Grundchule The playing-field of primary school

Při lidových hrách se Nikl setkává s bájnými obyvateli zdejších lesů a vod, ale také se skutečnými osobnostmi českých dějin, které měly vztah k našemu kraji. Nikla je na Bělsku vidět i při dalších příležitostech, které propagují Bělou a její akce. Hlavními zdroji obživy místních obyvatel byly zemědělství, dřevařství a rukodělná výroba. Od konce 16. stol. vznikaly v okolí Bělé dílny na výrobu skla, v 19. stol. i leštírny a brusírny

Slavnosti Nikla (lidová hra) Der Niklfest (Das Volksstück) Nikl's Festival (folk-play)

skla. Dodnes lze v potocích nalézt zbytky skleněného odpadu. Na začátku 20. stol. se zdejší oblast stala vyhledávaným místem letních hostů. Po roce 1945 došlo k odsunu

německých obyvatel a Bělá a okolní vesnice byly téměř vylidněny.

Dnes se Bělá nad Radbuzou stává moderním centrem. Město investuje do rozvoje infrastruktury, společenského života i sportu. Součástí areálu základní školy je víceúčelové hřiště a naučná stezka, jejímž základním posláním je ukázat návštěvníkům floru, faunu, geologii, zeměpis a zajímavosti v okolí Bělé nad Radbuzou.

Bělá nad Radbuzou je jedním z výchozích bodů turistiky v Českém lese. Jsou zde dobré podmínky pro pěší turistiku i cykloturistiku. Oproti vyhlášeným turistickým oblastem má Český les jednu výhodu – není přeplněn návštěvníky. Přesvědčte se, že tam, kde končí Šumava, nekončí svět. Od Kdyně a Domažlic po Tachov se rozkládá klidný kraj příhraničních lesů, čistý vzduch a malebné přírodní scenérie.

Obce na Bělsku

První zmínka o **Železně** pochází z r. 1591, kdy patřila k panství Přimda. Za svůj vznik a rozvoj vděčí dolům na železnou rudu a železnému hamru. V r. 1939 zde žilo 1 625 lidí. Byl zde zámek, škola a kostel. Po r. 1945 se Železná octla v hraničním pásmu, zámek i kostel byly zbořeny. Dnes je v místě bývalého zámeckého parku Park Smíření, na který navazuje veřejné přístupná obora (113 ha).

Železná – Park Smíření Železná – Park der Versöhnung Železná – the Park of the Atonement

Bystřice je prvně zmiňována také v r. 1591. V r. 1930 měla 274 obyvatel, kteří žili v 55 domech, byla zde i škola. Dnes tu žije 10 stálých obyvatel.